

SPIS TREŚCI

SKRÓTY UŻYTE W ENCYKLOPEDII	9
WIADOMOŚCI OGÓLNE	10
Powstanie Ziemi	10
Kształt, rozmiary i masa Ziemi	11
Układ współrzędnych geograficznych	14
Łądy i oceany na kuli ziemskiej	16
Współczesne zmiany linii brzegowej	18
ŚRODOWISKO GEOGRAFICZNE	20
Budowa geologiczna	20
Budowa wnętrza Ziemi i litosfera	20
Skład skorupy ziemskiej i podział skał	23
Typy skał	26
Magnetyzm ziemski	30
Odtwarzanie dziejów Ziemi	31
Powstanie kontynentów i oceanów	35
Główne jednostki tektoniczne	42
Strefy współczesnej aktywności wulkanicznej i sejsmicznej	48
Rzeźba	52
Wielkie formy ukształtowania powierzchni Ziemi	53
Wpływ czynników endogenicznych na rzeźbę terenu	55
Pionowe ruchy skorupy ziemskiej	56
Ruchy orogeniczne	56
Wulkanizm i trzęsienia ziemi	57
Czynniki egzogeniczne kształtujące rzeźbę terenu	60
Wietrzenie	60
Grawitacyjne ruchy mas skalnych	61
Spłukiwanie i spływy gruzowo-błotne	65
Erozja rzeczna	66
Działalność akumulacyjna rzek	68
Doliny rzeczne, ich rozwój i klasyfikacja	69
Terasy rzeczne	71
Poziomy i powierzchnie zrównań	72
Formy międzydolinne	73
Rozwój rzeźby w różnych strukturach geologicznych	75
Rzeźba krasowa	79
Wpływ lodowców i łądolodów na rzeźbę	82
Morfologiczna rola wiatru i rzeźba pustyń	84
Typy wybrzeży morskich	88
Klimat	92
Budowa i skład atmosfery ziemskiej	92
Budowa atmosfery	92
Skład atmosfery ziemskiej	93
Czynniki pogodowe i pogodotwórcze	94
Pogoda, elementy pogody, zjawiska, czynniki	94
Procesy klimatyczne	96
Masy powietrza	96
Cyrkulacja atmosferyczna	97
Cyrkulacja górnotroposferyczna	101

Związki atmosfery z hydrosferą	101
Wiatry lokalne	102
Klasyfikacja klimatów	104
Typy klimatów Ziemi i ich występowanie	105
Wody	107
Morza i oceany	108
Wody podziemne	111
Rzeki	114
Jeziora	121
Lodowce	125
Bagna	128
Zagrożenie hydrosfery	128
Gleby	128
Składniki i ważniejsze właściwości gleb	129
Powstawanie gleb i profil glebowy	132
Profil glebowy	134
Świat roślinny	140
Wpływ czynników środowiskowych na rozmieszczenie roślin na kuli ziemskiej	140
Strefy roślinności na świecie	141
Strefa wiecznie zielonych wilgotnych lasów równikowych	141
Strefa podrównikowych lasów ulistnionych w porze deszczowej i sawann	141
Strefa gorących półpustyń i pustyń	142
Strefa lasów i zarośli twardolistnych	143
Strefa wiecznie zielonych lasów klimatu umiarkowanego	144
Strefa lasów liściastych zrzucających liście na zimę	144
Strefa stepów i pustyń chłodnych	145
Strefa borealnych lasów szpilkowych (tajga)	145
Strefa tundry i roślinności polarnej	145
Piętra roślinności	146
Roślinność azonalna i ekstrapozalna	147
Podział fitogeograficzny świata	148
Wpływ historii na rozmieszczenie roślin na Ziemi	148
Hierarchia i zasady podziału fitogeograficznego świata	148
Państwa roślinne świata	148
Wpływ człowieka na szatę roślinną świata	151
Rys historyczny	151
Reakcja szaty roślinnej na antropopresję	151
Rośliny synantropijne i ich klasyfikacja	152
Świat zwierzęcy	152
Wpływ różnych czynników na rozmieszczenie zwierząt na Ziemi	152
Zasięgi zwierząt	156
Podział zoogeograficzny świata	158
Charakterystyka zoogeograficzna mórz i oceanów	160
Wędrowki zwierząt	161
Rola człowieka w przemianach składu zespołów zwierzęcych	162
Ochrona przyrody	162
Zagrożenie środowiska przyrodniczego i żywych zasobów przyrody	162
Ochrona różnorodności i zasobów przyrody żywej i nieożywionej	166
Zarys historii ochrony przyrody na świecie	167
Współczesna ochrona przyrody	169
Światowa sieć obszarów chronionych	170
Kategorie obszarów chronionych	170
Obszary chronione na świecie	171

Współpraca międzynarodowa i najważniejsze światowe konwencje	175
ARKTYKA	177
Wiadomości ogólne	177
Granice	177
Klimat	179
Lody morskie	180
Łądy Arktyki	181
Gleby i życie organiczne	185
Odkrycie i poznanie Arktyki	185
Kalendarium	186
Ludność	187
Gospodarka	188
ZAGADNIENIA GEOGRAFICZNO-POLITYCZNE ŚWIATA	190
Państwo, jego formy ustrojowe, stolica	190
Naród	194
Terytorium państwa i granice polityczne	198
Podział polityczny mórz i przestrzeni powietrznej	199
Współczesna mapa polityczna świata	201
Organizacje międzynarodowe	204
LUDNOŚĆ	207
Rozwój ludności	207
Rozmieszczenie ludności na Ziemi	210
Ruch naturalny ludności	215
Migracje ludności	219
Migracje ekonomiczne międzykontynentalne	220
Migracje ekonomiczne wewnątrzkontynentalne	221
Migracje polityczne	222
Migracje wewnątrzpaństwowe	223
Struktury ludności	225
Cechy demograficzne	225
Cechy społeczno-zawodowe	227
Cechy rasowo-etniczne	231
OSADNICTWO	236
Osadnictwo pierwotne	236
Osadnictwo wiejskie	237
Wpływ różnych form własności ziemi na osadnictwo	237
Typy układów pól i ich geneza	238
Typy osadnictwa wiejskiego na świecie	239
Osiedla o charakterze przejściowym między wsią a miastem	240
Osadnictwo miejskie	242
Pojęcie i definicja miasta	242
Funkcje miast	243

Hierarchia miast. Sieć i system osadniczy	254
Struktura przestrzenna miast	256
Aglomeracje — regiony miejskie	259
Typy fizjonomiczne miast	261
Regionalne zróżnicowanie urbanizacji	265
GOSPODARKA	267
Rolnictwo, leśnictwo i rybołówstwo	267
Rolnictwo	267
Sposoby gospodarowania w rolnictwie	268
Warunki rozwoju współczesnego rolnictwa. Zasoby ziemi i jej użytkowanie	269
Własność ziemi i stosunki agrarne	277
Produkcja roślinna	278
Hodowla	296
Typy rolnictwa i regiony rolnicze świata	300
Międzynarodowa wymiana podstawowych artykułów rolnych	302
Wyżywienie ludności	304
Leśnictwo	306
Rybołówstwo	308
Baza surowcowa i przemysł	311
Surowce, ich rozmieszczenie i eksploatacja	311
Tendencje w rozwoju i rozmieszczeniu wydobycia surowców mineralnych	312
Przegląd ważniejszych grup surowców mineralnych	315
Przemysł przetwórczy	324
Zarys procesu uprzemysłowienia	324
Tendencje w rozwoju i rozmieszczeniu produkcji	324
Przemiany strukturalne przemysłu	328
Rola przemysłu wydobywczego	329
Przemiany gałęziowej struktury zatrudnienia przemysłu przetwórczego	332
Przemiany struktury produkcji przemysłu przetwórczego według wyrobów-reprezentantów	338
Przegląd ważniejszych grup wyrobów przemysłu przetwórczego	342
Przemysł spożywczy	342
Przemysł włókienniczy	343
Przemysł drzewny i papierniczy	344
Przemysł chemiczny	345
Przemysł mineralny, koksochemiczny, hutnictwo żelaza i metali kolorowych	347
Przemysł środków transportu	349
Przemysł elektrotechniczny i precyzyjny	351
Główne okręgi przemysłowe świata	354
Przegląd ważniejszych okręgów przemysłowych na świecie	355
Komunikacja	361
Transport kolejowy	361
Transport drogowy	366
Transport wodny	371
Żegluga śródlądowa	371
Żegluga morska	372
Transport lotniczy	376
Transport specjalny	379
Łączność	379
Wymiana towarowa (handel międzynarodowy)	381
Rozwój międzynarodowej wymiany towarowej w 2. połowie XX w.	382
Kierunki światowej wymiany towarowej	384
Struktura asortymentowa wymiany towarowej	387
Turystyka	391

Przyrodnicze i kulturowe podstawy turystyki	391
Rodzaje turystyki	395
Regiony turystyczne świata	396
Region Afryki	396
Region Ameryk	398
Region Azji Wschodniej i Pacyfiku	401
Region Azji Południowej	404
Region Europy	405
Region Środkowego Wschodu	411
Międzynarodowy ruch turystyczny	412
WYKAZ MAP I RYSUNKÓW	414
MAPY	414
RYSUNKI	416
HASŁA	421
BIBLIOGRAFIA	469